

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

خرداد سال تحصیلی ۹۵-۹۶
رشته مطالعات ورودی ۹۵

مهر مدرسه

ساعت کتبی: ۹ صبح
نمره: ۱۴
مدت کتبی: ۷۰ دقیقه

شماره یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

کد آزمون:	۳۹۵۲/۱۱
تاریخ:	۹۶/۳/۱۸
عنوان:	اصول فقه ۲
کتاب:	حلقه ثالثه
محدوده:	از ابتدای درس ۲۲۵ تا ابتدای درس ۴۵ از جزء اول کتاب

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد طلایی: ..... مدرس علمه: ..... شهرستان: .....

۱. تقابل اطلاق و تقیید اثباتی چه نوع تقابلی است؟

الف) تضاد

ب) تناقض

ج) ملکه و عدم

د) موارد ب و ج

۲. کدام گزینه در باب اطلاق و قرینه حکمت صحیح نیست؟

الف) وجود قرینه متصل در کلام ظهور اطلاق را زائل می‌کند.

ب) طبق وجدان عرفی ظاهر حال متکلم این است که با مجموع کلماتش در مقام بیان مرادش است.

ج) در صورت وجود قدر متیقنی که از خارج از کلام فهمیده می‌شود، مانع اطلاق گیری نیست.

د) قرینه حکمت متوقف بر عدم وجود قید منفصل نیست.

۳. کلمه عرضیه در عبارت «أن الإستیعاب لكل افراد المفهوم یعنی مجموع تطبیقاته علی أفراد و هذه التطبیقات تاره تلحظ عرضیه» به

کدام یک از اقسام عموم اشاره دارد؟

الف) عام استغراقی

ب) عام مجموعی

ج) عام بدلی

د) موارد الف و ب

۴. کدام گزینه در مورد مفهوم به نظر شهید صدر صحیح نیست؟

الف) در مفهوم شخص حکم با انتفاء حکم منتفی می‌شود.

ب) جمله شرطیه در صورتی مفهوم دارد که شرط علت منحصره جزاء باشد.

ج) در صورتی که جمله شرطیه تنها راه تحقق موضوع باشد، جمله مفهوم دارد.

د) جمله وصفیه دلالت بر انتفاء عند الإنتفاء به نحو سالبه جزئی می‌کند.

۵. کدام گزینه در باب دلیل شرعی غیرلفظی صحیح است؟

الف) تمسک به سیره عقلا برای اثبات حکم در مجال اغراض تکوینه ممکن است.

ب) صدور فعل عبادی از معصوم دلالت بر استحباب آن فعل می‌کند.

ج) در سیره ای که مقصود از آن اثبات شرطی از شروط باشد، معاصرت معصوم شرط است.

د) از قائم بودن سیره بر رجوع به قول لغوی، حکم شرعی ظاهری استفاده می‌شود.

۶. کدام گزینه جزو عوامل موضوعی در حصول یقین به قضیه متواتره نیست؟

الف) نوعیت شهود

ب) تباعد مسالک و تباین ظروف شهود

ج) ادراکات عاطفی انسان

د) نوعیت قضیه متواتره

۷. «أن يوجد بين المدلولات الخبرية جانب مشترك يشكل مدلولاً تحليلياً لكل خبر: إما على نسق المدلول التضمني أو على نسق المدلول

الإلزامي مع عدم التطبيق في المدلول المطابق بكاملة» ج ۱، درس ۴۲، ص ۲۰۳

الف) عبارت بالا به کدامیک از اقسام تواتر اشاره دارد؟

ب) این قسم از تواتر را با ذکر مثالی توضیح دهید.

ج) وضعیت مُضعف کمی و کیفی در این قسم چگونه است؟

الف و ب) تواتر خبری که محور تواتر یک فضای مشترک تحلیلی و برابر مدلول مطابقی است که به دلالت ضمنی و یا دلالت التزامی در همه روایات بیان شد، ولی مدلول مطابقی آنها یکی نیست.

مثل: روایاتی که شجاعت و اخلاص امیرالمومنین را با الفاظ مختلف، در جنگهای مقرر و موقعیت مختلف صدر اسلام در کتابهای تاریخی نقل می کند.

یا مثال دیگری مثل اینکه حاتم همیشه در خانه ای آتش روشن می کند تا خانه اش را مهمان ببیند و حاتم می گوید: اگر برای من مهمان بیاوری آزاد می شوی و اخباری از این دست که دلالت دارد بر مهمان نوازی حاتم و مجموع آنها به حد تواتر می رسد.

ج) تضعف کسی در این قسم از تواتر وجود دارد؛ یعنی در هر خبر، کسری از احتمال کذب وجود دارد که از ضرب این کسرها در یکدیگر احتمال کذب مجموع خیلی ضعیف می شود و مُضعف کیفی هم در آن وجود دارد، یعنی امکان ندارد یک مصلحت مشترک برای دروغگویی عمومی همه خبردهندگان موجود باشد و چنانچه زمینه خبری و افکار خبردهندگان با هم تفاوت می کند.

۲

۸. الف) ملاک حجیت اجماع از نظر شهید صدر چیست؟ توضیح دهید.

الف) ملاک حجیت اجماع، تمسک به حساب احتمال برای اثبات جمعیت اجماع است. ایشان می فرمایند: حساب احتمال حکم می کند به اینکه یک دلیل شرعی معتبری بر حکم مجمع علیه وجود داشته. یعنی اگر ما فتوای هر فقیه را ملاحظه کنیم خواهیم دید، احتمال خطا در آن وجود دارد ولیکن احتمال استناد فتوا به یک دلیل شرعی هم می رود. این احتمال به تنهایی قوی نیست ولیکن پس از انضمام فتوای فقها به یکدیگر احتمال استناد به دلیل شرعی تقویت می شود و به درجه اطمینان و یا یقین می رسیم. ج ۱ درس ۴۳. ص ۲۰۹

ب) دو شرط از شروط مساعد بر کشف اجماع را نام ببرید.

به طور خلاصه ۱- اجماع بین متقدمین از فقها باشد و تحقق اجماع بین متأخرین با وجود مخالفت متقدمین کفایت نمی کند.

۲- اینکه آیا روایتی یا هر مدرک دیگری که احتمال داشته باشد مجممین به آن استناد کرده باشند وجود نداشته باشد.

۳- عدم وجود قرائنی که بر فقدان آن ارتکاز ذهنی دلالت می کنند.

۴- مساله مجمع علیه از مسائل عقلی نباشد یعنی از مسائلی نباشد که عقل در آن حاکم است.

۲

۹. قاعده احترازی قیود و قرینه حکمت را با یکدیگر در ضمن مثالی با یکدیگر مقایسه کنید و تفاوت آن دو را بنویسد.

فرق قاعده احترازی قیود با مقدمات حکمت در این است که با مقایسه بین این دو قاعده می بینیم؛ ظهور حالی سیاقی هر کدام با دیگری فرق دارد زیرا ظهور حالی سیاقی احترازی قیود این است: گویند هرچه در لفظ آورده، واقعا اراده کرده (کل ما یقولہ یریده جدا) به عبارت دیگر در ظهور ایجابی لفظ مجموع مدلول متصدی و مدلول تصدیقی اول با مدلول ایجابی در مرحله ظهور تصدیقی جدی مطابقت دارد.

ولی ظهور سیاقی در قرینه حکمت این است: آنچه گویند در کلام نیاورده اراده نکرده (مالا یقولہ لایریده) به عبارت دیگر: ظهور سلبی لفظ و کلام با مدلول سلبی در مرحله دلالت تصدیقی دوم (مراد جدی) مطابقت دارد. ظهور ایجابی احترازی قیود از ظهور سلبی اطلاق قوی تر است.

چون احتمال اشتباه در آوردن قید از احتمال اشتباه در نیاوردن قید کمتر است و هرگاه ۲ ظهور با هم تعارض نمایند، ظهور احترازی را بر ظهور اطلاق جلو می اندازیم. قاعده احترازی قیود: اکرم الیقفر العادل. در این امر اکرام فقیر عادل خواسته شده

قرینه حکمت: مثل اکرم الفقیر که از نیامدن قید عدالت می فهمیم مد نظر او نبوده. ج ۱ درس ۲۸ ص ۱۳۸

۲

۱۰. الف) اجماع بسیط و مرکب را تعریف کنید. ب) آیا اجماع مرکب حجیت دارد؟ به چه دلیل؟

اجماع بسیط: گاهی همه فقها بر حکم یعنی اتفاق نظر دارند.

اجماع مرکب: گاهی فرض این است که برخی از معلما قائل به مطلبی و عده دیگر قائل به مطلب دیگری هستند.

ولی این دو نظریه با هم در مخالفت با نظر سوم اشتراک دارند که به آن اجماع مرکب در نفی نظریه سوم می گویند. مثلا بعضی از علما به وجوب نماز جمعه و بعضی به استحباب آن نظر می دهند، ولی نظریه شرعی بر حرمت آن وجود دارد که کسی فتوی نداده ولی این دو نظریه در فنی نظر سوم اجماع مرکب دارند.

ب) اجماع مرکب حجیت نیست زیرا حجیت اجماع صرفا به اعتبار تجمیع ارزشهای احتمالی است و هنگامی که علما بر دو قول اختلاف نظر کردند در این صورت برای ما علم به بطلان یکی از آن دو قول حاصل می شود. چون می دانیم هر دو با هم صحیح نیست و لذا نصف ارزشهای احتمال باطل است و لذا نمی توان تمام ارزشهای احتمالی را جمع کرد تا از انضمام آن به یکدیگر، یقین به آن ارتکاز ذهنی حاصل نمود. درس ۱۰، ج ۱ ص ۲۱۵

۲

۱۱. دلالة الجملة الشرطیه علی اللزوم وضعاً و علی کونه لزوما علیاً انحصارياً بالانصراف لأنه اکمل افراد اللزوم.

الف) عبارت بالا در صدد تبیین چه مطلبی است؟ توضیح دهید. ب) اشکال وارد بر این استدلال را بیان کنید.

بیان یک مبنا در توقف جزا بر شرط

که جمله شرطیه به دلالت وضعی، بر تلازم بین شرط و جزا دلالت دارد و به وسیله انصراف به کاملترین فرد لازم، ثابت می شود که شرط لازم علی انحصاری است، چون علت انحصاری کاملترین مصداق لازم است.

ب) اکملیت حصه ای از معنا نمی تواند موجب انصراف شود چون اکمل بودن یک حصه از معنی، بین لفظ و معنی ارتباط ایجاد نمی کند.

و به فرض پذیرش این که اکملیت باعث انصراف شود، ولی نمی پذیریم لازم علی انحصاری. فرض کامل تر لازم باشد. (ج ۱ درس ۳۴ ص ۱۶۶)